

irányú, hosszan elnyúló, a környezetből alig kiemelkedő természetes földháton helyezkedik el. A metszetben megfigyelhető rétegek alapján valószínűsítjük, hogy a természetes kiemelkedést a középkorban emelték meg és határjelző szerepe volt. A halom tetején, a jelenlegi felszíntől kb. 60 cm mélységben egy DNy-ÉK tájolású, hanyatt, nyújtott helyzetben fekvő, melléklet nélküli, feltehetően középkori temetkezés került elő.

A halom DK-i lábánál – amely még a természetes földhátra esett – 9 régészeti objektumot tártunk fel, amelyek között egy teljesen kirabolt, körárkos szarmata sír és néhány árok és tárológödör volt. A kevés leletanyag a telepobjektumok szarmata koron belüli pontosabb keltezését nem teszi lehetővé. A feltárt terület nagysága kb. 200 m².

BALOGH CSILLA

125. Földes, Kelet-23 jelű gázkút

(Hajdú-Bihar megye) B, Sza, Kö

2006. október 24. és november 6. között megelőző feltárást végeztünk a gázkút bekötéséhez kapcsolódóan. Az előzetes állapotfelmérés során a 900 m-es vezeték-szakasz középső 100 m-én több korszakból származó régészeti leleteket találtunk: őskori obszidiántöredéket, késő bronzkori Gáva-kultúra, császárkori szarmata és középkori edények töredékeit gyűjtöttük. Az ásatás során kinyitott 600 m²-nyi területen azonban jól körülhatárolható régészeti objektumot nem találtunk.

M. NEPPER IBOLYA – D. SZABÓ LÁSZLÓ

126. Galambok, Hársas-erdő

(Zala megye) Ó, B, N

2005. július 25. és október 21. között megelőző régészeti feltárást folytattunk a lelőhelyen: 4835 m²-en, 166 objektumot tártunk fel. A munkát 2006. április 3. és október 4. között folytattuk. Az autópálya nyomvonalába eső lelőhelyrészletet teljes egészében átkutattuk. 2006-ban 14231 m²-en 569 objektumot bontottunk ki.

Az idei évben folytatódott a tavalyi árokrendszer, benne csekély mennyiségű leletet, néhány oldaltöredéket találtunk. Ezek alapján a késő népvándorlás korra datálható. A leletet tartalmazó objektumok között több késő népvándorlás kori gödör is előkerült. A másik jellemző és újonnan jelentkező korszak a késő bronzkori urnamezős kultúra volt. E korszakból néhány urnasírt bontottunk ki. Rengeteg cölöplyukat tártunk fel, melynek rendszerét az összesítő alaprajz tanulmányozásával elemezzük ki majd. Sok volt a határozott körvonalú gödörfolt, de kevés a lelet. A legtöbb objektumban néhány őskori (talán kora bronzkori), rossz megtartású oldaltöredéken kívül mást nem találtunk. Az idei évben újabb Árpád-kori objektum nem került elő.

A leletek a nagykanizsai Thúry György Múzeum régészeti gyűjteményébe kerültek.

SZÁRAZ CSILLA

127. Göd-Bócsaújtelep, késő római erőd

(Pest megye) Rő

Az alaprajzi kitűzés stádiumában megakadt késő római erődépítkezés 2000-ben megkezdett régészeti kutatása a 2006. évben is folytatódott. A 7. ásatási évad egyik célja az ÉK-i falíven megnyitott 37. sz. szelvény tavaly és tavalyelőtt feltárt jelenségeinek további tisztázása volt. A 2004. és 2005. év során ebben a szelvényben ugyanis egy olyan szakaszt találtunk, ahol az erőd fal alapozási síkjába rakott kősorok közötti felületet kövekkel és téglatöredékekkel kitöltötték. 2005-ben a falíven haladva K-felé sikerült megtalálnunk azt a pontot is, ahol a két kősor közötti terület kitöltését célzó munkafolyamat megszakadt. Idén ennek a szakasznak a Ny-i végét kerestük, ezért a dűlőút másik, Ny-i oldalán kitűztünk egy további szelvényt. Ebben feltártuk a két párhuzamos kősor több mint 3 m hosszú szakaszát, és ezáltal behatároltuk annak a pontnak a helyét, ahol elkezdték kövekkel kitölteni a két kősor közötti felületet. Ez a pont valahol a mai dűlőút alatt keresendő. A szelvény egyben azt is bizonyította, hogy ezen a szakaszon kétszeres kitűzés történt, mivel az alapozási síkokba ásott árkok itt – egy rövid szakasz kivételével – üresek maradtak. A második kitűzés alkalmával a korábbi árok vonalától valamivel eltérve, de annak irányát tartva egy másik lényegesen sekélyebben ásott árokba egy újabb kősört raktak le. A külső kősor számára ásott korábbi árokban megtaláltuk az első periódusú kitűzés egy munkafolyamatának a végét, azt a pontot, ahol megakadt annak kövekkel való kitöltése. Itt töredékes falazótéglákból egy nagyobb kupacot raktak le, jelezve, hogy később innen kell folytatni az árok kitöltését. A belső kősor belső oldalán, az egykori római felszínen nagy mennyiségű építési törmelék és egy hátán fekvő ép sesquipedalis feküdt. A kő- és téglatöredékek között sok csontot is találtunk (csigolya, bordák), ami megegyezik a 37. sz. szelvényben feltárt jelenséggel.

Az ideai régészeti feltárási feladata az ÉK-i falív lehető leghosszabb szakaszon való feltérképezése volt. A Balassa B. u. 8. telek mögött feltárt, többször bővített árokban ugyancsak kétszeres kitűzésre utaló jelenségeket tártunk fel. A külső alapozási síkban ásott keskeny árok üres maradt, a 35 cm széles belső árok esetében a korábbi, üresen visszatemetett árok fölé 15–20 cm-rel az erőd belseje felé eltolva egy újabb, sekélyebb árkot ástak, amelyet már teljesen kitöltöttek kő- és téglatöredékekkel. A kétperiódusú kitűzés tehát itt is bizonyítást nyert.

A következő két árkot már a Balassi B. utca DK-i oldalán, az 1. és a 3. sz. házak előtt futó vízvezető árokban jelöltem ki. A 41. sz. árok üres volt, de a 42. árokban megtaláltuk az egymástól 2,35 m távolságra párhuzamosan futó kősorokat. Ezen a szakaszon mélyszántás sohasem volt, ezért ez volt az első alkalom, amikor a kősorokat sértetlenül feltárhattuk. A belső kősor árka alatt egy 21 cm átmérőjű cölöp lyukát találtuk, amelynek cölöpje eredetileg téglatöredékekkel

volt kitámasztva. A Balassi B. u. 3. sz. ház kertjében a 42. sz. ároktól 5,5 m-re egy további árkot húztunk, amelyben ugyancsak megtaláltuk az erődfal alapozási síkjait kijelölő két párhuzamos kősort. Ennek az ároknak a közelében, a Balassi B. u. 3. sz. ház kertjében várható az É-i falszakasz kezdő tornyának előkerülése. E toronynak a feltárása lesz a következő ásatási évad legfontosabb feladata.

Az ásatás során a korábbi években megszokott késő római bélyeges téglák típusok kerültek elő, amelyek az ún. OFARN csoportba tartoznak, vagy a legio X gemina magistri figlinariumait nevezték meg. Ezek a bélyeg-típusokon kívül egy nem rendeltetésszerűen felhasznált imbrex töredékén Frigeridus v. p. dux bélyegének a töredéke olvasható.

MRÁV ZSOLT

128. Gyál, 7., 7/A sz. lelőhely

(Pest megye) I, Ú

2006. május 15–17. között a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték bővítését megelőzően végeztünk feltárást a lelőhelyen (MOL 8. lh.), ahol 2003-ban az M0 autópályával kapcsolatos munkák során egy középső bronzkori telep került elő. Az 1000 m²-es, 5 m széles területen 2 objektumot tártunk fel, melyek lelet nélküli árkok, a lehumuszolt keskeny sáv K-i végén feküdtek.

7/A lh.: A MOL 7. sz. lelőhelyen 2003-ban egy középkori telep került elő. 2006. május 15–17. között a lehumuszolt 826 m²-es, 5 m széles területen 2 objektumot tártunk fel, 1 árkot, 1 gödröt. Az árok tetejéről újkori mázas kerámia és állatcsont került elő. A gödör, a tetején talált fémtöredékek alapján valószínűleg szintén újkori. A lehumuszolt területen további objektum nem került elő.

KOVÁCS ÁGNES

129. Gyál, 7/B sz. lelőhely

(Pest megye) Szk, Sza, Á, Kö?

2006. október 16. és november 13. között végeztünk próbafeltárást a Bem József u. és a Gyáli-patak által közrefogott 15 ha-os, valamint a TESCO mögötti kb. 1 ha-os területen. Összesen 7360 m²-en tisztáztuk a lelőhely kiterjedését. 1999-ben az épülő Vecsés–Csepel II. gázvezeték megelőző feltárást Dinnyés István szkíta lelőhely részletét tárta fel ezen a területen.

A 72 kutatóárokából 45-ben voltak régészeti jelenségek. A 138 objektumból 30-nak a korát sikerült megállapítani (13 szkíta, 4 szarmata, 2 Árpád-kori, 1 késő Árpád-kori, vagy kora középkori (?), és 10 újkori objektum). Típusukat tekintve 61 gödör, 49 árok, 9 ház, 1 kemence, 16 cölöplyuk és 2 sír folyt ki.

A próbafeltáráson előkerült régészeti leletanyag zöme egy szkíta település objektumaiból származik. Többnyire kézzel formált kerámiát, és néhány korongolt, behúzott peremű tál töredékét találtuk, valamint a 7. sz.

szkíta gödörben egy kis agyagcsörgő volt. A szarmata és Árpád-kori lelőhelyet kevés, 1–2 db kerámia jelezte. A 8. sz. késő Árpád-kori, vagy kora középkori ház (?) részletének bontásakor többek között faragott mészkövek és üvegtöredékek kerültek elő. A 131. sz. objektum egy II. világháborúban elesett szovjet katona sírja, a 74. sz. objektum egy ismeretlen korú rabolt sír volt.

A leletanyag a nagykorösi Arany János Múzeumba került.

Munkatárs: Bartucz Jánosné régésztechnikus.

ZSOLDOS Á. ATTILA

130. Gyál, 8–9/A–14. sz. lelőhely

(Pest megye) B, Á, Ú, I

A Gyáltól DK-re fekvő Csárda-rét nevű határrészben, az épülő Tiszaújváros–Százhalombatta MOL-vezeték fektetését megelőzően tártuk fel 5 m szélességben és kb. 550 m hosszan a lelőhely (MOL 2–3 lh.) újabb részletét. A Gyáli-pataktól délre eső terület nagyrészt lapos, kisebb kiemelkedésekkel és mára nagyrészt kivágott erdővel tagolt.

A 2006. április közepe és május közepe között zajló feltáráson ritkán, szórtan elhelyezkedve 79 objektumot találtunk. Közülük 2 bronzkori, 43 Árpád-kori, 6 újkori és 28 ismeretlen korú. Típusuk szerint 35 árok, 32 gödör, 6 ház, 3 kút és 3 cölöplyuk volt. A cölöplyukak az egyik ház rövid oldalával párhuzamosan, sorban helyezkedtek el. Az Árpád-kori árkok nagy része szórtan elhelyezkedő, szögletes karámárok részlete volt. Négy esetben sikerült megfigyelni az árok alján található, négyszög és háromszög alakú, szabályosan elhelyezkedő szerszámnyomokat, amelyet valószínűleg ásó hagyhatott. Figyelemre méltó ezenkívül egy agyaggal kitapasztott padlójú és oldalú Árpád-kori ház, amelynek oldalába félkör alakú kemencét vájtak. Egy másik, szintén Árpád-kori háznak épségben megmaradt rézsús kürtője volt, vele szemben helyezkedett el épített, kővel megerősített, szögletes kemencéje, amelynek aljára törött malomkővet helyeztek.

A lelőhelyen korábban már két ízben folyt ásatás, amelynek nyomait több esetben megtaláltuk. A 2003–2004-es M0 autópálya megelőző feltárástán bebizonyosodott, hogy a Gyál 8. és Gyál 9/A lelőhelyek összefüggnek, az ideai ásatáson a Gyál 14. sz. lelőhellyel való összefüggésére derült fény.

Gyál 14. sz. lh. (MOL 4. lh.): A Gyáltól DK-re fekvő határrészben, az egykori juhászattól DK-re található a lelőhely. Újabb részletét 5 m szélességben és 130 m hosszan tártuk fel. A ritkán, szórtan elhelyezkedő objektumok kisebb részét egy erősen lekopott ÉNy–DK irányú dombon, nagyobb részét a dombtól ÉK-re elterülő lapos, enyhén lankás területen találtuk.

A feltárást 14 gödör, 8 árok, 2 kút, és egy ház részlete került elő. Az objektumok közül 13 Árpád-kori, 8 újkori (nagyrészt valószínűleg II. világháborús lövészgödör) és 4 bizonytalan korú. Az Árpád-kori objektumok